

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

3194 Sayılı İmar Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur. 01.08.2018

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Alpay Antmen
Mersin Milletvekili

GEREKÇE

Din, vicdan ve ifade özgürlüğü kim olursa olsun her insana ayrımsız ve ön şart koşulmadan uygulanması gereken demokrasinin olmazsa olmaz koşuludur.

Türkiye'nin hemen her yerinde barış ve huzur içerisinde yaşayan Alevi yurttaşlarımız, ibadet mekânı olarak kullanmak istedikleri Cemevlerini açmakta çok büyük zorluklar yaşamakta, bürokratik engeller ve iktidar baskısı ile karşı karşıya kalmaktadır.

Demokrasiyi hukuk güvencesine alan, insan ayırımı yapmayan ve gelenek haline getiren toplumlar asla bu tip engelleri vatandaşlarının önlerine çıkarmazlar.

Çağdaş demokrasilerde devlet, vatandaşlarına tepeden inme dayatmalarda bulunmaz. Çağdaş hukuk toplumlarında inanç toplulukları demokrasi ve hukuk kuralları çerçevesinde kendileri açısından uygun gördükleri yerde özgürce ibadet yapabilir ve ibadethane açabilirler.

Yüzünü çağdaş medeniyetler seviyesine çevirmesi gereken Türkiye'de; haklarını demokratik yollarla arayan, inançlarını huzur içerisinde yaşamak isteyen Alevi vatandaşlarımızın inanç biçimleri hem yok sayılıyor hem de onlara çoğunluğun inanç ve yaşam şekli baskıcı bir şekilde dayatılıyor.

Bu dayatma ve tepeden inme yaklaşım derhal durdurularak, Alevi vatandaşlarımızın Cemevi açma konusunda önlerinde duran engeller derhal ortadan kaldırılmalı, bürokratik engeller indirilmeli, inanç ve ibadet yeri açma özgürlükleri yasal güvence altına alınmalıdır.

Çünkü, Anayasanın 10. Maddesi 'Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir' diyerek vatandaşların inanç ve ibadet özgürlüklerinin altını çiziyor.

Anayasanın 24. Maddesinde 'Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir' ve 'ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir' denilerek devletin tüm kurumlarıyla, inançlara eşit şekilde yaklaşması gerektiğini belirtmektedir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 25 Kasım 1981 tarihinde kabul edilen 'Din veya İnanca Dayanan Her Türlü Hoşgörüsüzlüğün ve Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Bildiride' inanç gruplarının özgürce ibadetlerini yapacak koşulların hazırlanması ve korunmaya alınması gerektiği belirtilmiştir.

Aynı bildirinin 1. Maddesinde 'Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, bir dine veya dilediği bir inanca sahip olma ve dinini veya inancını kendi başına veya başkaları ile birlikte toplu olarak ve aleni veya gizli biçimde ibadet etme, gereklerine uyma, uygulama ve öğretme yoluyla açışa vurma özgürlüğünü de içerir' denilerek, inanç topluluklarının özgürlüklerle buluşturulması gerektiği belirtilmiştir.

Türkiye tarafından imzalanan ve 27 Mayıs 1949 tarihinde 7217 sayılı resmi gazetenin yayınlanmasıyla kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 18. maddesinde 'Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak, din veya topluca, açık olarak ya da özel biçimde öğrenim, uygulama, ibadet ve dinsel törenlerle açığa vurma özgürlüğünü içerir' denilmektedir.

Yine İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin 2. Maddesi 'Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir. Ayrıca, ister bağımsız olsun, ister vesayet altında veya özerk olmayan ya da başka bir egemenlik kısıtlamasına bağlı ülke yurttaşı olsun, bir kimse hakkında, uyuşunda bulunduğu devlet veya ülkenin siyasal, hukuksal veya uluslararası statüsü bakımından hiçbir ayırım gözetilmeyecektir' diyerek, ibadet ve inanç özgürlüklerinin uygulanmasının evrensel olduğunu, ayırım gözetmeksizin uluslararası alanda beyan etmiştir.

Anayasa'nın ve Türkiye'nin de imzaladığı Uluslararası sözleşmelerin hükümlerine rağmen ülkemizde yaşayan Alevi vatandaşlarımız, inanç özgürlüklerinden, inanç temsiliyetinden ve kamu kaynaklarının eşit şekilde kullanılması ve paylaşılmasından yararlanamamaktadır.

Avrupa Birliği Komisyonu'nun ilerleme raporunda da aynı adaletsizliğin devam ettiğinin altı çizilerek, 2012 yılında Türkiye'de düşünce, vicdan ve din özgürlüğü konusunda kaydedilen ilerlemenin sınırlı kaldığı belirtilmiş ve Alevi'lerin durumunun da bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir.

2013 Avrupa Birliği İlerleme Raporunda da, 2009'da Alevilere yönelik yapılan açılımın devam etmesine ilişkin somut adımların atılmadığı, Cemevleri'nin ibadet yeri olarak resmen tanınmadığı ve Alevi'lerin, yeni ibadet yerleri açmalarında zorluklarla karşılaştığı belirtilmiştir. Raporun devamında konuyla ilgili Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, İslam'daki yegâne ibadethanenin cami olduğu yönünde görüşü ile yetkililerin bu görüşü tekrarlamaları ve mahkemelerde de Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bu görüşünün kullanılmış olması eleştirilmiştir.

Cemevi açma konusunda bazı belediyelerin iyi niyetli girişimleri, Cemevlerinin açılması konusundaki özgürlükleri güvence altına almaya yetmemektedir.

3194 Sayılı İmar Kanunu'nda yer alan 'İbadet yeri' ifadelerinin '**Cami, Cemevi, Mescit, Kilise, Sinagog, Havra**' olarak değiştirilmesi ve bunun sonucunda Cemevlerinin belediyelerin imar planlarında '**ibadethane**' olarak işlenmesi, **Alevi vatandaşlarımızın yıllardır uğradığı hak gasplarından birisine son vermek demek olacaktır.** Camilerin giderleri Alevi vatandaşlarımızın da verdiği vergilerle karşılanırken, Alevi vatandaşlarımızın ibadet yeri olan Cemevlerinin hiçbir gideri vergilerden hak ettiği desteği görmemektedir. Nitekim 24 Haziran seçim sürecinde, seçimlere 1 ay kala, Cumhurbaşkanı seçilen Recep Tayyip Erdoğan "**Cemevlerine hukuki statü tanıyacağız**" beyanında bulunmuştu.

Yapılacak bu değişiklikler Anayasa'mızın ve tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelerin gereğini yerine getirerek yıllardır süren büyük bir adaletsizliğin giderilmesine, vatandaşlarımızın tamamının devlete ve demokrasiye olan güvenlerini arttırmaya, ülkemizde son yıllarda zayıflayan birlik ve beraberlik duygularımızın güçlenmesine neden olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18'inci maddesinin 3'üncü fıkrasının 1'inci cümlesinde yer alan "İbadet yeri" ibaresinin '**Cami, Cemevi, Mescit, Kilise, Sinagog, Havra**' olarak değiştirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**3194 SAYILI İMAR KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1 - 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18'inci maddesinin 3'üncü fıkrasının 1'inci cümlesindeki 'İbadet yeri' ibaresi '**Cami, Cemevi, Mescit, Kilise, Sinagog, Havra**' olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2 – Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 - Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.